

01/08/2018
כ' אב תשע"ח

המכון הישראלי לדמוקרטיה

www.idi.org.il

לכבוד

כבוד ראש הממשלה

מר בנימין נתניהו

מר אמיר אלשטיין

יו"ד הוועד המנהל

מר יוחנן פלסנר

נשיא

מר ברנרד מרכוס

יו"ד בינלאומי

פרופ' גרהרד קספר

יו"ד המועצה הבינלאומית

ד"ר ג'ורג' שולץ

יו"ד של כבוד

חברי הוועד המנהל

אלוף (מיל') אורנה ברביבאי

מר חן ליכטנשטיין

גב' מול מועלם

מר סלי מרידור

מר אבינועם נאור

עו"ד אבי פישר

מר אביעד פרידמן

ד"ר מיכל צור

מר יוסי קוצ'יק

מר עימאד תלחמי

המועצה הבינלאומית

השופטת רוזלי סילברמן אבלה, קנדה

מר אליוט אברמס, ארה"ב

ד"ר מרטין אינדיק, ארה"ב

גב' אן אפלבוים, ארה"ב

פרופ' ורנון בוגדנוב, בריטניה

השופטת דורית ביניש, ישראל

השופט סטיבן ברייר, ארה"ב

ד"ר איימי גוטמן, ארה"ב

ד"ר ג'וזף ג'ופה, גרמניה

השופטת דליה דורנר, ישראל

פרופ' רונלד דניאלס, ארה"ב

השגריר צ'ארלס היל, ארה"ב

פרופ' משה הלברטל, ישראל

פרופ' מייקל וולצר, ארה"ב

פרופ' רוברט מנוקין, ארה"ב

פרופ' כריסטוף מרקשיס, גרמניה

השופט אברהם סופר, ארה"ב

מר ברט סטפנס, ארה"ב

פרופ' ארווין קוטלר, קנדה

פרופ' יהודה ריינהרץ, ארה"ב

פרופ' גבריאלה שלו, ישראל

השופט מאיר שמגר, ישראל

סגני נשיא

ד"ר ישי ג'סי פריס, אסטרטגיה

פרופ' ידידיה צ' שטרן, מחקר

פרופ' יובל שני, מחקר

עמיתים בכירים

אלוף (מיל') עמית אילון

פרופ' חנוך דגן

פרופ' תמר הרמן

פרופ' מוסטפא כבאה

פרופ' עמית כהן

פרופ' יותם מרגלית

פרופ' יובל פלדמן

פרופ' מרדכי קרמניצר

פרופ' גדעון רהט

ד"ר תהילה שוורץ אלטשולר

פרופ' איתן ששינסקי

מייסד ונשיא לשעבר

ד"ר אריק כרמון

הנדון: הצעת חוק להסרת תוכן שפרסומו מהווה עבירה מרשת האינטרנט, התשע"ז – 2016 (מ-1104)

אני כותבת אליך בעקבות הפרסומים אודות התלבטותך בנוגע להצעת החוק המכונה "חוק הפייסבוק". ברצוני לברך אותך על כך שעצרת את הצעת החוק מלעלות לקריאה שניה ושלישית, משום שהבנת כי פגיעתה בחופש הביטוי והדיבור – רחבה יתר על המידה ויש צורך בדיון נוסף בעניינה.

הצעת החוק משקפת גרעין של אמת. מוצדק להתמודד עם תוכן פוגעני, בעיקר כזה המסית לטרור ואלימות, ברשתות החברתיות. אבל, הצעת החוק התנפחה לממדים כמעט מפלצתיים, רחוקים מן הרציונלים שבגללם הוגשה לכתחילה, והיא משקפת פגיעה רחבה מאד והסדר ברמת חודרנות שאינו קיים באף מדינה אחרת בעולם, כולל, למשל, גרמניה אשר הסדירה לאחורונה את הסוגיה בחקיקה.

על פי דברי ההסבר המקוריים לחוק הרציונלים לחוק הלו:

- טיפול בעיקר בהסתה לטרור ולאלימות (נזכיר כי את החלק הארי בדברי ההסבר תפס הרציונל של "אינתיפדת הסכינים" ו"טרור ההשאה").
- מצד מי שלא ניתן לאתר אותו בארץ אבל משפיע על מי שחשופים לתכנים שהוא יוצר בישראל או בשטחים
- בלוח זמנים קצר מתוך הבנת המהירות שבה מתרחשת הפצת תכנים בעולם דיגיטלי.

לעומת זאת הצעת החוק הנוכחית:

- הרחיבה את תחולתה לכלל העבירות המנויות בחוק העונשין, מגניבה ועד העלבת עובד ציבור, משוחד ועד איסור לקרוא למרד מיסים.
- הרחיבה את תחולתה מעבר לרשתות חברתיות - לכל אתר אינטרנט כולל אתרים שיש בהם ממילא "עריכה", בין בארץ בין בחו"ל, ובכלל זה אתרי עיתונות, ובכך הפכה את עצמה ל"פקודת העיתונות המנדטורית" הדיגיטלית.

- הרחיבה את תחולתה גם ביחס למפרסמי תוכן שניתן בקלות להגיע אליהם היות שהם אזרחים ישראלים מזוהים ונמצאים בארץ, ולא רק למפרסמי תוכן הנמצאים בחו"ל ורק מפני שלא ניתן להגיע אליהם ולפתוח נגדם בחקירה יש צורך להסיר את התוכן שפרסמו. בכך היא יוצרת חשש לפגיעה בחופש הביטוי דווקא של אזרחי ישראל.

- יצרה הבטחה מסורבלת שלפיה היועץ המשפטי לממשלה יצטרך לאשר הגשת בקשות להסרת תוכן – הליך שלבטח ייקח זמן ולמעשה מעקר מתוכן את הרציונל של צורך לפעול במהירות כדי להתמודד עם וויראליות של הפצת תכנים ברשת.

דווקא בשל פרישתה הרחבה מידי, הצעת החוק:

- יוצרת איזון החוקתי של "אפשרות ממשית" להתקיימות עבירה שאינו מתאים לצנזורה על ביטוי

- מציגה פרוצדורה בעייתית לאפשרות לקבל צווים במעמד צד אחד ותוך שימוש בראיות חסויות ולא קבילות

- מציעה הסדרים בלתי ישימים, שעיקרם שתוכן פוגעני יוסר רק מעיני משתמשי האינטרנט בישראל ולפיכך לא באמת ימנע הסתה לאלימות ולטרור נגד אזרחים ישראלים

- יוצרת בעיית סמכות שיפוט, אשר בין השאר תעמיד את מדינת ישראל במצב בעייתי מול ידידותיה. (למשל, אם יוצא צו להסרת תוכן מה"ווישינגטון פוסט", דבר שהוא אפשרי לפי החוק...)

לפיכך, אני קוראת לך לתמוך בהצעת החוק אך פשוט להחזיר אותה לממדיה המקוריים והמוצדקים, ולא לאפשר להעביר אותה בצורתה הרחבה והפוגענית. התיקונים הנדרשים לכך אינם גדולים אך השפעתם תהיה חיובית:

א. לקבוע כי תחולת החוק תהיה רק כאשר לא ניתן לפתוח חקירה פלילית בישראל. אחרת, מדובר על כלי עוצמתי שיינתן למשטרה ולפרקליטות לסתום פיות בלי צורך לפתוח בכלל בחקירה פלילית. לחלופין, לקבוע כי צו ההסרה יחול למשך תשעים יום בלבד, אלא אם כן תיפתח במהלך זמן זה חקירה פלילית ויוגש כתב אישום. באם לא כן, יוכל שופט להאריך את צו ההסרה לשבעה ימים בכל פעם.

ב. להגדיר באופן מדויק רשת חברתית, שיש לה היקף של לפחות חמישים אלף משתמשים בישראל, ולא להחיל את החוק על אתרי תוכן ערוכים (עיתונים) או על אתרי רשתות חברתיות קטנים.

ג. לקבוע רשימת עבירות סגורה, שתכלול עבירות של הסתה לאלימות, לגזענות ולטרור בלבד. אזכיר כי הפצה של תוכן מיני פוגעני אסורה לפי חקיקה שממילא כבר עברה

המכון הישראלי לדמוקרטיה

בכנסת (חוק הסרטונים), ואתרי זנות, למשל, ניתן לחסום באמצעות חקיקה אחרת שעברה לפני שנה (חוק חסימת אתרים). כך, למשל קיים בחקיקה הגרמנית והצרפתית.

ד. לחלופין, להחריג רשימת עבירות "מגבילות ביטוי" שאין בהן הסתה לאלימות מוחשית. עבירות אלה נוגעות לליבת השיח הפוליטי ואין לעשות בהן שימוש בדרך המנהלית הבעייתית שבהצעת החוק – בקשות במעמד צד אחד ללא צורך בראיות קבילות. הפרקליטות עצמה הסכימה לכך שינוסחו הנחיות יועמ"ש לגבי צורך באישור מיוחד במקרים של עבירות מגבילות ביטוי וכי יש מקרים שבהם אין לעשות שימוש בכלי של הצעת חוק זו וזאת בשל פגיעתה הרעה בזכות לחופש ביטוי. מוטב להגדיר בצורה טובה יותר, ותוך הליך מחשבה ועבודה מסודר יותר, את רשימת העבירות שבגינן ראוי לעשות שימוש בהצעת החוק.

אשמח לעמוד לרשותך בכל הבהרה נוספת שתידרש.

בכבוד רב,

גילה אלטשולר

ד"ר תהילה שוורץ אלטשולר

עמיתה בכירה וראשת התוכנית לדמוקרטיה בעידן המידע

המכון הישראלי לדמוקרטיה